

Podmínky státní magisterské zkoušky pro studenty programu *Učitelství pro střední školy – Dějepis specializace a Učitelství pro 2. stupeň základních škol – Dějepis specializace, včetně pětiletého magisterského studia Učitelství pro 2. stupeň ZŠ - dějepis*

Část Dějepis s didaktikou (nástup ke studiu do r. 2019, včetně)

Student si losuje po jedné otázce z každého bloku (Obecné dějiny, České dějiny, Historiografie, Didaktika), tj. celkem 4 otázky. Jako 5. otázka je mu u zkoušky zadán jeden titul z předloženého seznamu prostudované literatury.

Po vylosování otázek má čas na vypracování písemné přípravy, pro každou otázku 15 minut. Vzhledem k magisterské úrovni studia se předpokládá výklad zasazený do kontextu jak politických, tak kulturních a sociálních dějin. Požaduje se schopnost vnímat dějinné procesy v širokých souvislostech.

Ke státní zkoušce student předkládá seznam prostudované literatury (40 titulů). Uznat lze pouze tituly odborné literatury. Naopak nelze uznat učebnice a příručky. Dále předkládá pedagogický deník, a to ve standardním rozsahu požadovaném oborovým didaktikem/didaktičkou v rámci studia didaktiky dějepisu.

Obecné dějiny

1. Společnost a politika řeckých poleis
2. Helenistické dědictví v evropské i světové kultuře a myšlení
3. Římský stát a společnost od republiky k císařství a impériu
4. Rozklad římské říše, formování raně středověké státní moci v západní Evropě a antické dědictví v evropské kultuře
5. Křesťanství ve středověké Evropě: myšlení, instituce, kultura, umění a moc
6. Kulturní střety na periferii Evropy: Vikingové, Bulhaři, expanze islámu, byzantská říše a křížové výpravy
7. Západní a jižní Evropa v období vrcholného a pozdního středověku
8. Severní a východní Evropa mezi vpádem Mongolů a třicetiletou válkou
9. Balkán a tzv. „východní otázka“ v evropských dějinách po pádu Byzance
10. Zámořské objevy, zrod evropského kolonialismu a jeho role v dějinách mezi 15. a 18. stoletím
11. Od humanismu k osvícenství: revoluce v evropském myšlení a její důsledky v politice, vědě a umění
12. Evropská reformace a její důsledky v politice, kultuře a umění
13. Proměny evropské ekonomiky od středověku po průmyslovou revoluci
14. Politické krize 17. století a následný zrod centralizovaných evropských monarchií
15. „Evropská“ Amerika mezi lety 1700 a 1900
16. Evropský imperialismus a jeho podoby v 19. a na počátku 20. století
17. Modernizační procesy v evropské společnosti mezi 18. a 20. století: občanství, gender, třída a revoluce
18. Umění a evropské kultura v 19. a 20. století
19. Etnicita, nacionalismus a formování národních států v 19. století
20. „Krise evropské civilizace“, první světová válka a její důsledky pro Evropu i svět
21. Totalitní režimy v Evropě 20. století a jejich specifické rysy
22. Střední Evropa mezi světovými válkami
23. Druhá světová válka a její společenské, politické a kulturní důsledky
24. Bipolární svět a studená válka: kořeny, fáze a ukončení
25. Dekolonizační proces ve 20. století

České a československé dějiny

1. Územní vývoj českého a československého státu.
2. Ústavní vývoj v českých zemích a v Československu.
3. Vývoj města v historické perspektivě.
4. Vývoj vesnice v historické perspektivě.
5. Modernizační procesy (industrializace, byrokratizace, demokratizace, urbanizace).
6. Formování moderních národů na území českých zemí
7. Středověká kultura a umění (charakteristika, chronologie, příklady)
8. Raně novověká a novověká kultura a umění (charakteristika, chronologie, příklady)
9. Moderní a postmoderní kultura a umění (charakteristika, chronologie, příklady)
10. Vývoj vzdělanosti a školství
11. Husitská revoluce a její „druhý“ život
12. Česká reformace a její představitelé
13. Války, konflikty a okupace na českém a československém území
14. Přemyslovci v českých dějinách
15. Lucemburkové v českých dějinách
16. Habsburkové v českých dějinách
17. Cesta ke stavovské monarchii
18. Církev a církevní řády a jejich působení v českých zemích
19. Revoluce, převraty a povstání v českých a československých dějinách
20. Protireformace a její projevy
21. Vznik samostatného československého státu. První, druhá a třetí Československá republika
22. Hospodářský a sociální vývoj českých zemí ve středověku a raném novověku
23. Hospodářský a sociální vývoj českých zemí a Československa v 18. – 20. století
24. Představitelé moderní české a československé politiky (politické strany, programy, osobnosti)
25. Prezident v československém politickém systému (vymezení, chronologie, osobnosti)
26. Proměny životního stylu v českých zemích od raného středověku do vzniku moderní společnosti
27. Proměny životního stylu v českých zemích a v Československu v moderní a postmoderní společnosti Postavení a role intelektuálních elit v českých dějinách.

Historiografie

1. Osobnost historika mezi politikou, badatelským zájmem a vědou
2. Proměny historiografických žánrů od raného středověku do současnosti
3. Proměny historické metodologie od raného středověku do současnosti
4. Historie a filozofie dějin – prolínání, emancipace oborů, vzájemný vztah, koncepty
5. Vývoj historického myšlení od raného středověku do vzniku moderní společnosti
6. Vývoj historického myšlení doby moderní a postmoderní
7. Cesty vědecké historie od humanismu k historismu (včetně historismu)
8. Proměna historické vědy pod vlivem formování novodobých národů
9. Historická věda pod vlivem pozitivismu
10. Historická věda pod vlivem marxismu
11. Gollova škola: škola nebo sociokulturní fenomén?
12. Diskuse o povaze historické vědy na přelomu 19. a 20. století
13. Regionální dějiny a historická věda
14. Utváření hospodářských a sociálních dějin
15. Dějiny kultury a dějiny civilizace jako předmět historického bádání
16. Spor o smysl českých dějin
17. Škola Annales a její místo v evropské historické vědě
18. Pluralita historické vědy ve 2. polovině 20. století

19. Česká historiografie a historická věda po roce 1948
20. Současná česká historiografie

Didaktika dějepisu

1. Historický vývoj oborové didaktiky dějepisu od přelomu 19. a 20. století do 2. světové války
2. Historický vývoj oborové didaktiky dějepisu po druhé světové válce do počátku 90. let 20. století
3. Současná situace a stav didaktiky dějepisu
4. Vývoj dějepisného vyučování v Čechách do konce 19. století (od osvícenství po Exner- Bonitzovu reformu k reformě Marchetově)
5. Vzdělávání dívek v Čechách od 19. století
6. Stupně a typy škol od konce 18. století do období 1. republiky; způsob začlenění výuky dějepisu
7. Vývoj vzdělávání učitelů u nás od konce 18. století do současnosti
8. Dějepisné vyučování v 1. polovině 20. století (od systému prvorepublikového školství přes protektorát)
9. Dějepisné vyučování v poválečném školství – Nejedlý..., Nová koncepce, změny 90. let 20. století
10. Současné trendy v dějepisném vyučování
11. Výuka dějepisu v zahraničí, evropská dimenze ve výuce dějepisu (Stradling)
12. Cíle dějepisné výuky, klasifikace
13. Dějepisné kurikulum, kurikulární dokumenty, dějepisné osnování
14. Didaktická analýza učiva
15. Vyučovací formy ve výuce dějepisu
16. Metody dějepisného vyučování
17. Projektová výuka dějepisu, didaktické hry v hodinách dějepisu
18. Didaktická média ve výuce dějepisu, textová média a jejich klasifikace
19. Metoda „Oral history“ – historie, vývoj pojmu, vhodnost začlenění do výuky
20. Muzea, galerie, archivy – spolupráce škol s institucemi, kulturní a historické instituce v regionu
21. Zásady tvorby pracovního listu k výuce dějepisu, náležitosti metodických listů
22. Učebnice dějepisu dříve a dnes (autoři, nakladatelství, koncepce, schéma učebnic a doplňkové materiály)